

228

1: 1938. IV. 16-án
Zechmeister

39647

182
647
43.

PANNONIA - KÖNYVTÁR

KERÉNYI KÁROLY ÉS PRINZ GYULA

KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

SZERKESZTI

HALASY-NAGY JÓZSEF

43.

RHORER LÁSZLÓ

1874. OKTÓBER 18.—1937. AUGUSZTUS 25.

ÍRTA

ZECHMEISTER LÁSZLÓ

PÉCS, 1938

A SZERZŐ KIADÁSA.

DUNÁNTÚL PÉCSI EGYETEMI KÖNYVKIADÓ ÉS NYOMDA R.-T. PÉCS.
A nyomdáért felelős: Wessely Károly igazgató.

HIRES, nagy egyetemek régi tradíciókkal rendelkeznek, a mi fiatal, pécsi egyetemünknek legféltettebb kincse a tudós és lelkiismeretes tanár. Azért kétszeresen érezzük súlyos veszteségünket Rhorer László váratlan elköltözése óta. Egyénisége hozzá-nőtt egyetemünkhöz, távollétébe nem bírunk belenyugodni, könnyű lépteit mintha még hallanám a fizikai intézethez vezető folyosón. Kari üléseinken is gyakran úgy érzem, hogy szokása szerint csak kisietett egy percre, megnézni valamelyik betegét, önkéntelenül várom, mikor jön vissza, fekete röntgenszemüveggel, fehér köpenyben, kis sapkájával a fején. Nagy viták közepette is szelíden mosolygott, a tudat alatt talán érezte, hogy ellene sohasem irányul él, hogy mindnyájan tiszteljük és egyformán szeretjük őt.

Fájdalmas visszatekinteni Rhorer László korán lezárt, szép életpályájára, melynek főbb állomásai a következők:

1897. orvosdoktor, gyakornok a budapesti kórbonctani intézetben.

1898. tanársegéd az állatorvosi főiskola vegytani tanszékén,

1900. félétet tölt Ostwald leipzig-i intézetében,

1902. magántanári képesítést nyer a főiskolán, fizikai kémiából,

1904. adjunktus a vegytani intézetben, a fizika előadója,

1907. magántanár a budapesti egyetemen, orvosi fizikai kémiából,

1907. hosszabban Cambridgeben tartózkodik, Thomson prof. mellett,

1908. c. rk. tanár,

1910. a fizika ny. r. tanára az állatorvosi főiskolán,

1914. az 54. honvéd-menetzászlóalj orvosfőnöke a szerbiai fronton,

1915. a pénzintézetek hadikórházában létesült röntgenlaboratórium vezetője.

1923. az orvosi fizika ny. r. tanára a pécsi egyetemen és ugyanitt a központi röntgenintézet igazgatója,

1927. stockholmi tanulmányút, röntgenspektroszkópia Siegbahn intézetében.

Már e száraz adatsorból is kitűnik, hogy Rhorer nem tartozott a túlkorán specializált természetkutatók közé, akik ifjúságukban választanak irányt és hűen követik azt halálukig. A kezdeből haladó lesz, a haladóból bűvár, a bűvárból talán mester, — a szaktudás állandóan nő, de a látókör korlátolt marad, sőt idővel szűkülhet is. A szükségképpen szakokra osztott középiskolai és egyetemi tanrend gyakran azt a gondolatot ébreszti, hogy a hivatalos tudományszakoknak a természetben is megfelel valamiféle elhatárolás. A természet azonban nem ismer válaszfalat, hanem egyidőben és egymással összefogozva tárja elénk a különböző „tárgyak” körébe tartozó jelenségek és problémák szédítő sokaságát. A modern természettudomány éppen ott rohan leggyorsabban előre, ahol két vagy több szak találkozik s ahol az eszmemenetek, de a vizsgálómódszerek is, kölcsönösen megtermékenyítik egymást.

Rhorer László mélyen átérezte ezt az áramlatot, valamint annak hatásait az emberi kultúra kialakulására. Szívesen idézte Kantot, aki szerint valamely tudományban annyi az igazság, amennyi matematika van benne. Rhorer életpályájára való vonatkozásban szabad talán e mondást úgy variálni, hogy az orvostudományban annyi az igazság, amennyi exakt természettudomány van benne. Az orvosi szak, az élettan, a fizika és a kémia hatalmas szintézisének összhangja mind erősebben és tisztábban csendül meg s e szintézis a korszellem lényeges alkotóelemét képezi. A kutatóra nézve szinte elviselhetetlen terhet ró. A mennyiség-tani alapoktól kezdve, a fizikán és kémián keresztül a fizio-logiáig egyszerre minden fontos lett; ha ezenfelül a gyakorlati gyógyítás művészete is csatlakozik e sorozathoz, úgy elérkeztünk az emberi felvevőképesség végső határára.

Rhorer csodálatos mértékben bírt tájékozódást szerezni bármely, számára még új területen. Nagy tudásának titka: a biztos emlékezőtehetség és még inkább a fiatalos érdeklődés minden új dolog iránt. Dolgozószobájában ma is régi helyén áll egy kerek asztal, rajta a legújabb könyvekkel és a hozzájuk készült jegyzetekkel. E kötetek igen különböző irányúak voltak és meglepően

gyorsan cserélődtek ki hétről-hétre. Számos látogatásom folyamán mindig örültem, ha várnom kellett és ha leülhettem pár percre a kerek asztal mellé, mely számomra nemcsak újat hozott, hanem azt is elárulta, hogy pillanatnyilag mi köti le nagytudású, de hallgatag barátom figyelmét.

A polyhistor rendszerint nem törekszik kiterjedt irodalmi munkásságra, nem gyárt nagyszámú cikket és közleményt. Rhorer Lászlónak fennmaradt, mintegy 35 értekezése sem e szám nagyságával tűnik ki. Azonban megkapja az olvasót a sokoldalúság, a szakembert pedig az a nagy biztonság, mellyel a szerző a legkülönbözőbb területeken mozog. Ime néhány témája:

A vézelet aciditásának meghatározása elektrometriás úton.

A fehérjék savkötő-képessége.

A vesék osmosis-munkája.

A sósav-kiválasztás elmélete.

Az oldatok elméletének alkalmazása ásványvizek gyógyhatására.

Oldatok resorptiója a bélben.

Lövedékek mechanikai hatása.

Sensibilitás röntgensugarakkal szemben.

A rák sugaras gyógyítása.

Insulin hatása a sejtek permeabilitására.

A távolbalátás.

Fizika és orvosképzés.

Kristályok szerkezete.

Chinin-származékok hatása tejsavas erjedésre.

Tankönyvek: Orvosi fizikai chemia. — Fizika. — Atómok, molekulák, kristályok.

Tizenöt évre terjedő szoros együttműködésünk alatt Rhorer Lászlót mint tanárt, mint orvost, mint kutatót és mint embert ismertem meg. Egyéniségét mindenkéül a becsületesség, a lelki ismeretesség és a példaadó szorgalom fűzte egységes egésszé. Ilyen személyiség csak jó orvos és szigorú tanár lehet. Hallgatóitól sokat kívánt és alaposan faggatta őket a szigorlaton. Előtte a vizsga erkölcsi eszköz is, mellyel szoros kötelességtudásra nevelte az ifjakat. Legnagyobb öröme volt, ha hallgatójában nemes vonásokat fedezhetett fel, oly tulajdonságokat, amelyek, — mindnyájunk meggyőződése szerint —, az ő jellemének legkiválóbb részét alkották. Szigora ellen többször hallottam panaszt, de egyetlen-egyszer sem merte volna senki sem állítani, hogy döntése igazságtalan. A hallgató becsülje meg a jó tanár szigorát, örüljön, ha

komolyan foglalkoznak vele, ha egyengetik az útját, ha kényszerítik komoly tudományos alap lerakására, ha idejében lenyesik vadhajtásait, ami bizony fájdalmas is lehet. Ime, elhunyt tanártársunk felfogása.

Rhorer nagy figyelemmel kísérte idősebb tanítványainak és önállóan dolgozó munkatársainak fejlődését és kísérletező munkáját. Óriási elfoglaltsága mellett csak korlátolt ideje maradt ugyan számukra, azonban el lehet mondani, hogy katalysatorként gyorsította működésüket és iparkodott biztosítani mindnyájuknak a szükséges eszközöket, intézetének nehéz viszonyai ellenére. Munkatársai megható szavakkal vettek tőle búcsút, Koczkás Gyula a „Fizikai és kémiai didaktikai lapok“, Nánásy Géza a „Magyar Röntgen Közlöny“ és Orbán György a „Medikus Ujság“ hasábjain.

Tudom: e néhány igénytelen sor nem fejezheti ki méltóan, hogy mit jelentett Rhorer László családjának, egyetemünknek, tanártársainak és hallgatóinak. Azonban érzelmeket szavakba önteni nehéz, mert szívből fakadnak. A nyomtatott betű nem tükrözi őket vissza, hanem legfeljebb jelképe lehet a fájdalmas visszaemlékezésnek. Sóhajunk Rhorer László sírhalma felé száll:
Nem fogunk elfelejteni!

1743/939.

Állományellenőrzés
2008